

## Naj živi puntarska zavest v srcih koroških Slovencev!

Ves slovenski narod proslavlja letos 500- in 400-letnico veličastnih kmečkih puntov in s tem veliko revolucionarno zgodovino slovenskega naroda. Po 750 letih tlačanstva in suženjstva pod tujo gospodo, po 750 letih zasmehovanja in zoperstavljanja domače govorice je slovenski narod na Kranjskem, Stajerskem in Koroškem vstal in preplašil gospodo, plemstvo in cesarja, ko si je pripel zimzelen za klobuk, da bi se boril za staro pravdo.

Tudi koroški Slovenci smo se vključili v ta krvavi boj za staro pravdo. Leta 1478 so se množično zbirali v Kmečki zvezi, ki so jo ustanovili pri Zilji in ki se je v najkrajšem času razširila čez celo Koroško, tja do Lienza in Wolfsberga.

Sprva je bila Zveza namenjena samo obrambi pred Turki in so bili v to Zvezo vabljeni tudi plemiči, ki se pa niso odzvali povabilu. Tedaj je kmečki stan uvidel, da nima sovražnika le izven države, marveč tudi v državi in da je treba z gospodo prav tako obračunati kot s Turki. Vendar do obračuna ni prišlo: kmetje sami in nekateri rudarji iz Hüttenberga so podlegli v strašni bitki pri Kokovem dne 25. julija 1478, ko so hoteli braniti domovino pred Turki; plemstvo in cesarjeva vojska, ki bi edina imela izgled na vojni uspeh, jim nista prišli na pomoč.

Po porazu kmetov so se nadaljevali tlaka in neznosni življenjski pogoji slovenskega naroda na Koroškem. Zato so se kmetje ponovno uprli gospodi in znova šli v boj za staro pravdo, ko niso pomagale ne prošnje pri cesarju ne pogajanja s cesarjevimi komisarji. Že takrat je slovenski narod spoznal, da samo boj zagotovi svobodo. Tako so se zopet združili v Kmečki zvezi in tokrat niso ostali sami: prebivalci nemškega jezika, celo rudarji s Salzburškega, so se Slovincem pridružili v boju proti plemstvu za ljudsko oblast v spoznanju, da konec koncev samo ta lahko zagotovi svobodno življenje. Plemiči so preplašeni bežali iz enega mesta v drugo, ko so videli ljudske množice, ki so terjale svojo pravico. Cesarjeva vojska, ki leta 1475 kmetom v boju proti Turkom ni šla na pomoč, niti branila domovine, pa je sedaj hitela na pomoč tuji, ljudstvu sovražni gospodi in je pod vodstvom Dietrichsteina kruto pobila na tisoče kmetov, požgala več kot 20 vasi in branila ter krepila gosposko oblast.

Čeprav so kmetje v obeh bojih podlegli, njih borba ni bila zastonj. Prvič v zgodovini koroških Slovencev so Slovenci pokazali svojo moč, preplašili gospodo, si pridobili podporo prebivalstva tudi nemške narodnosti in tako sklenili solidarnostno zavest vseh ponižanih in razžaljenih.

Naj živi puntarska zavest v srcih koroških Slovencev še naprej!

Korošec

## SPOPAD NA BLIŽNJEM VZHODU - PREIZKUSNI KAMEN

Mdtem, ko pišemo, na Bližnjem vzhodu že peti dan divja vojna med Izraelom in Arabci. Doslej pa nič ne kaže, da se bo tokrat ponovilo to, kar se je zgodilo pred šestimi leti, ko so oborožene sile arabskih držav v pičlih šestih dneh bile hudo poražene od Izraelcev, ki so zasedli ves Sinajski polotok. najplodovitejša ozemlja Jordanije in strateško važne planote Golana na ozemlju Sirije. Kljub resoluciji Varnostnega sveta Združenih narodov, ki je pozvala Izraelce, naj se umaknejo z zasedenih ozemelj, so ti ostali na svojih položajih, zatrjujoč, da jih bodo zapustili le v primeru, da bo sklenjena mirovna pogodba z vsemi arabskimi državami. ki bo med drugim priznala obstoj izraelske države in zajamčila nedotakljivost ter varnost njenih meja. Zaradi tega so Izraelci vztrajali, naj se celotni spor skuša rešiti s pomočjo neposrednih pogajanj med vsemi zainteresiranimi državami, kar pa so Arabci

odločno odklanjali teh zahtevali najprej izvedbo resolucije Združenih narodov.

Kot ni nobenega dvoma, da imajo Egipt, Jordanija in Sirija pravico zahtevati, naj jim Izraelci vrnejo ozemlja, ki niso njihova, tako ima Izrael prav enako pravico do obstoja. Zunaj stvarnosti je, kdor meni, da je mogoče obrniti kolo zgodovine nazaj in z enim samim zamahom uničiti to, kar so Judje za ceno nečloveških žrtev ustvarili na zemlji, s katere so bili njihovi predniki pred davnimi dva tisoč leti s silo pregnani. To se seveda lahko tudi zgodi, a v tem primeru bi morali govoriti o pravem pravcatem rododomu, ki bi pomenil sramoto za vse človeštvo.

Kot vse kaže, je globlji vzrok celotne tragedije na Bližnjem vzhodu predvsem v tem, da se arabski voditelji ne morejo sprijazniti z mislijo, da imajo konec koncev tudi Judje, ki so razkropljeni takorekoč po vsem svetu,

(dalje na 6. strani)

## Napetost na Koroškem narašča

(Dopis s Koroškega)

Če zapišemo, da napetost med slovensko manjšino in nemško-avstrijskimi šovinisti, med katerimi so močno zastopani stari in novi nacisti, naglo in neprestano narašča, to popolnoma odgovarja resnici. V zadnjih sedmih dneh je prišlo do treh značilnih dogodkov, ki to potrjujejo. Prejšnji četrtek, 4. t.m., sta dva mlajša nemško-avstrijska terorista razstrelila grobo izdelano bombo pred hišo v Gasometergasse v Celovcu (nedaleč od železniške postaje), kjer je edež levičarskih slovenskih organizacij na Koroškem. Bomba je bila primitivna in ni napravila na hiši nobene škode, pač pa je precej poškodovala dva avta, ki sta bila parkirana pred hišo. V pločniku se pozna rahla sled eksplozije in po tleh še ležijo drobci avtomobilskih stekel. Seveda pa je pok močno prestrašil ljudi v okolici, posebno še družino hišnika v hiši slovenskih organizacij, ki ima dve hčerki, ki obe obiskujeta slovensko gimnazijo. Govorili smo z njimi in se čudili, kako mirne živce so si vsi štirje ohranili pri vsej zadevi in kako pogumno gledajo na dogajanje. Bomba jih ni ustrašovala, vendar pa menijo, da so ljudje, ki so jo pripravili in prižgali, sposobni, da tako kriminalno dejanje ponovijo. Tokrat se jim je v bistvu ponesrečilo, kajti kot rečeno, na hiši ni škode, pač pa je eksplozija po vsej verjetnosti ranila enega izmed atentatorjev v roko, »ker je zakričal in si hitro vtaknil roko pod pazduho«, kot je povedala neka priča iz sosedne hiše, ki ju je videla. Policija preko listov poziva ljudi, ki morda vedo, kdo sta atentatorja, naj ju pri-

javi. Neki list pristavlja komentar, da v tem, da ju prikrivajo, ni pravi patriotizem, saj taka dejanja smo škodujejo resničnemu domoljubnemu prizadevanju.

Shod »Heimatdiensta«

Vsekakor ta nekoliko dvoumni poziv ni nič zalegel in atentatorja sta še vedno neznan, kot skoro vsi, ki so že prej na Koroškem z dinamitom dokazovali svoja »domoljubna«, vsekakor pa protislovenska čustva.

V soboto pa je priredila znana šovinistična in — kot vse kaže — z nacisti prežeta organizacija »Heimatdienst« na nekem mostu nekaj kilometrov od Celovca shod z odkritjem spomenika »odvlečenim« in izginulim po obeh svetovnih vojnah in žrtvam v koroškem »obrambnem boju« I. 1919 ter sploh žrtvam vojn. Pobudo za spomenik je dal baje Josef Hofstätter, eden izmed tistih, ki se delajo voditelje nacionalno nezavednih koroških Slovencev, takoimenovanih »Vindišev«. Na shod je vabil lepak z gesli, kot da gre za nujno obrambo nemštva na Koroškem pred slovensko nevarnostjo. Na shodu se je zbralo po nekaterih poročilih 10.000, po drugih 13.000 (to številko so baje navedle oblasti) in po tretjih celo 20.000 ljudi, verjetno pa njihovo število ni doseglo 10.000, kar pa je seveda še vedno veliko, ker dokazuje, koliko aktivistov šteje najaktivnejše in najbolj zagrizeno protislovensko gibanje na Koroškem. Na shodu sta govorila med drugimi vodja Heimatdienstva, ravnatelj pošte v Celovcu dr. Feldner, in omenjeni vodja »Vindišev«.

(dalje na 3. strani)

## RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 14. oktobra, ob: 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 Komorna glasba. 11.15 Mladinski oder: »Petnajstletni kapitan«. Roman (Jules Verne - Janez Gradišnik - Joško Lukeš). RO. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Nepozabne melodije. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Zvočni zapisi o delu in ljudeh. 13.30 Glasba po željah. 15.00 »Pravila igre«. Radijska drama (F. Benedetič). Izvedba: SSG v Trstu. Režija: Mario Uršič. 16.30 Šport. 18.40 Jazzovski koncert. 19.25 Kratka zgodovina italijanske popevke. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.25 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 15. oktobra, ob: 7.05 Jutranja glasba. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Glas in orkester. 18.55 Medigra za pihala. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazzovska glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Violinist Tomaž Lorenz, pianist Pavel Šivic. 22.15 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 16. oktobra, ob: 7.05 Jutranja glasba. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. 19.10 Slovenski znanstveniki na univerzi »Jože Pirjevec«. 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Šport. 20.35 Giancarlo Menotti: »Najpomembnejši človek«, opera v 3 dejanjih. 22.50 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 17. oktobra, ob: 7.05 Jutranja glasba. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Koncerti v sodelovanju z deželnimi glasbenimi ustanovami. Akademski komorni zbor »Collegium musicum« iz Beograda vodi Darinka Matič. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. 20.50 Za vašo knjižno polico. 21.45 Orkester in zbor Normana Luboffa. 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 18. oktobra, ob: 7.05 Jutranja glasba. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Violinist Tomaž Lorenz, pianist Pavel Šivic. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Umetniki in občinstvo, pripravilja Dušan Perrot. 19.10 Božanska komedija v prevolu Andreja Capudra (3) »Odisejeva pot v neznanu«, pripravil Alojz Rebula. 19.25 Za najmlajše. 20.00 Šport. 20.35 »Mestece«. Radijska drama (Vladimiro Cajoli - Vinčo Beličič). Izvedba: RO. Režija: Jože Peterlin. 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 19. oktobra, ob: 7.05 Jutranja glasba. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.50 Poje Zvonko špišič. 19.10 Liki iz naše preteklosti: »Just Košuta«, pripravila Lelja Rehar. 19.20 Jazzovska glasba. 20.00 Šport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno-instrumentalni koncert. 21.40 V plesnem koraku. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 20. oktobra, ob: 7.05 Jutranja glasba. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet, izbor iz tedenskih sporedov. 13.30 - 15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Koncertisti naše dežele. Sopranistka Mariella Suban, pri klavirju Ennio Silvestri. 18.50 Glasbeni utrinki. 19.10 Družinski obzornik. 19.25 Revija zborovskega petja. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Snubce«. Radijska igra (Ferdinand Ferluga). RO. Režija: Jože Peterlin. 21.20 Orkester vodi Stipica Kalogjera. 21.30 Vaše popevke.

## Čigav zračni prostor kršijo Sovjeti z »mostom«

Po najnovejših poročilih z Bližnjega vzhoda so uvdli Sovjeti masivni zračni most, po katerem dobavljajo vojni material Siriji in Egiptu. Neglede na mednarodne zapletljaje ki jih to lahko povzroči, ker je to dejansko vmešavanje v vojno, pa se je treba vprašati, čigav zračni prostor kršijo s tem. Sovjetska letala morajo leteti, če hočejo v Sirijo in Egipt, preko tujega ozemlja. V poštev pridejo Perzija, Turčija, Grčija in Jugoslavija, če ne upoštevamo držav Sovjetskega bloka, na katere se Sovjetom ni treba ozirati. Ker sta Turčija in Grčija članici Atlantske zveze, tudi ni verjetno, da bi si sovjetska letala upala kršiti njun zračni prostor. Preostaneta torej le Perzija in Jugoslavija. Ti dve državi pa sta obe neuvrščeni, kar pomeni, da nista pripravljeni (in po statusu neuvrščenih ne bi smeli) delati vojaških uslug enemu od obeh velikih vojaških blokov. Vaj za Jugo-

slavijo je skrajno malo verjetno, da bi bila pripravljena v toliki meri odstopiti od svoje »neuvrščenosti«. Iz tega bi sledilo, da kršijo sovjetska letala najbrže perzijski zračni prostor.

—o—

### NOVE USTRELITVE V ČILU

Kot kaže, je čilska vojaška vlada odločna v kali zatreti gverilo, zato da ustreliti vsakogar, ki ga zalotijo z orožjem. Zadnje dni so ustrelili zaradi tega 20 ljudi in sicer 11 v Valdivii, 640 km južno od Santiaga, 4 v Temucu in 4 v Linaresu. Tudi tadv kraja ležita južno od Santiaga. Enega pa so ustrelili v mestecu Arica na čilsko-perujski meji.

V mestu Concepcion, 518 km južno od prestolnice je bilo aretiranih okrog 600 Čilencev in tujcev. Bajes so našli pri njih orožje, razstreliva, radijske oddajnike in drugo. O množičnih aretacijah levičarjev poročajo tudi iz drugih krajev v Čilu.

### SPIRO AGNEW ODSTOPILO

Zaradi škandala z denarjem, ki ga je utajil, davkariji, je bil prisiljen v sredo odstopiti podpredsednik Združenih držav Spiro Agnew.

V nedeljo 14. oktobra bo ob 17. uri nastopil v svetoivanskem Marijinem domu v Trstu mladinski ansambel

### T A I M S

z Opčin.

Vljudno vabljeni!

## Mihec in Jakec se menita od obiska pri Colombotu in od mačke od Karlince



— Mihec, kaku je zdej ses tistem obiskam pr Colombotu?

— Kašnem obiskam? Jest ne znam za noben obisk.

— Kaku de ne? Kej se ne spouneš, ke so

naši predstavniki šli u Rim govort ses prednikom vlade?

— A ja, sej res. Ma ki so vre leta! Čaki, kadaj je blo tu? Kej ni blo tisto leto, ke se je otelila Tinčetova krava?

— Ne, je blo pole. Tabat so samo vložili prošnjo za avdijenco, ma u Rim so šli glih ano leto pole. So šli glih an dan pole, ko je avto povozu mačko od Karlince. Se dobro spounem.

— Je res, ja. Boga mačka! — Pej kej si se zdej zmislju na Colombota? Sej uan ni prednik vlade.

— Ma tabat je biu. Kej se ne spouneš?

— Ja, ja, zdej se spounem. Se spounem tudi, kaku so se pahali za jet. In tudi pričkali so se, zatu ke je blo treba odločet kolk prestanikov bo šlo od te stranke, kolk od une organizacije jn taku naprej. In pole se jeh je nabralo za ano majhno korjero. In ke je zdej s tem?

— Ja, glih tu sm tou jest tebe prašat.

— Mene? Pej kej jest znam! Jest nistem neč slišau. Znam samo tu, de hmali pole je Colombo šou. Pole je pršu Andreotti, pole so ble volitve, pole je pršo preverjanje stališč...

— Ne, preverjanje stališč je blo prej.

— Tudi prej, ma tudi pole. Zatu ke preverjanje stališč je zmiram. Ma zdej je prednik Rumor jn Colombo nima neč opre-

vet ses Slovencami jn Rumor pej tabat ni biu zraven ju taku...

— Jn taku be mogli začent spet vse skraja?

— Kepej ku skraja. Jakec moj, mi be mogli jemet ano stalno delegacijo, ke be šla u Rim vsaki bot, ke se menja vlada. Zatu ke vsaka vlada, prej ku pride gor, preverja stališča jn zatu je treba vsaki vladi posebej lepu razložet.

— Ma tu be pršlo dosti koštat, tašna stalna delegacija! Jn be narbrž mogli vzet u službo kašno tipkarico, de be pisala resolucije jn spomenice. Tudi za pot u Rim dol in nazaj gre dosti dnarja; jn po poti je treba tudi jest jn spat u hoteli.

— Tu je vse res. Ma če be se prej zmenli ses televizijo, de be tisto avdijenco snmala, be lahko dobili nekej honorarja, ke be plačali špeže. Sej na televiziji dobro plačajo.

— Ma Mihec, sej to teli jet na televizijo že ta prvi bot, ma Colombo ni tou neč slišat. Nanka fotografirat se ni tou ž njimi. Sej je blo vse skupaj na pou zakonskirirano! Narprej jeh je storu čakato ano celo leto, prej ku je najdu cajt za jeh poslušat. Pole jeh je odpravu z nekej lepimi besedami jn, se zna, neč televizije jn neč fotografij. Jn za ne prit z Rima prou praznih rok, so prnesli ano fotografijo ke so se slikali u Rimi pred tisto palačo. Se zna, brez Colombota.

— Vidi Jakec, jest nistem ana velika glava, ma vselih sm vre zastopu, de nas vlada u Rimi, nej bo taka ali taka, jema samo za nońca. Jest se čudem, de naši predstavniki tega še niso zastopli. Ali se pej delajo, de ne zastopejo? Ma be mogli zastopet, sej so telegentni.

— Ma Mihec, si gvišenoti, de so telegentni? Pej če niso?

# Napetost na Koroškem narašča

(Nadaljevanje s 1. strani)

kev« Jožef Hofstätter. Ta je bil v svojem govoru posebno oster in strupen, pa tudi dolg, predolg, tako, da je bilo iz vrst navzočih slišati klice »Hör auf, du Tschusch!« (Nehaj, Čuš!), o čemer poroča z očitnim porogom tudi celovški dnevnik »Kärntner Tageszeitung«, ki je do Slovencev še najbolj objektiven. Vsekakor je ironija v tem, da so zmerjali poslušalci človeka, ki je na tistem shodu med drugim izjavil, da so »Vindiši bolj nemški kot Nemci«, z izrazom, s katerim žalijo sicer samo zavedne Slovence. S tem so se sami najbolj spontano potrdili, da vidijo tudi v »Vindiših« samo Slovence in nič drugega, pa naj se voditelji teh skušajo še tako distancirati od »pravih« Slovencev.

## Policija je vse zastražila

Policija se je bala, da bodo tokrat Slovenci odgovorili po načelu »zob za zob« ali bolje »dinamit za dinamit« in da bodo skušali pogrnati spomenik Heimatdiensta v zrak, še preden bo odkrit ali med odkritjem. Tako je poskrbela policija za obsežne varnostne ukrepe in policisti so stražili celo opornike mostu, da jih ne bi kdo miniral. Fotografijo take straže ob oporniku je prinesla omenjena »Kärntner Zeitung«.

Tretji dogodek, ki je zadnji teden stopnjeval napetost, je bila proslava obletnice koroškega plebiscita 10. oktobra. Na Koroškem sicer to ni bil prazničen dan, trgovine so bile odprte, toda nekatere so napovedale, da bodo imele popoldne zaprto. Enako nekatera druga podjetja. Po mestu so visele koroške zastave — belo, rumeno, rdeče — in zastave celovškega mesta, ki imajo iste barve kot italijanska zastava. Seveda so bile tudi tokrat mnoge izložbe okrašene z znanimi lepaki iz časa koroškega plebiscita in z drugimi »domoljubnimi« simboli. Ena izmed trgovin v Dunajski ulici se je še posebno iz-

kazala s tem, da je prelepila vsa izložbena okna z letaki, ki so skušali prepričati mimo idoče o akutni slovenski nevarnosti. Slovenski imperializem dokazuje med drugim z nekimi zemljevidom, ki ga je izdala Državna založba Slovenije in na katerem so navedeni razni koroški kraji tudi s slovenskim imenom. Slovenska imena so »razstavljavci« v izložbi rdeče podčrtali kot očitni dokaz, po čem grabi slovenska roka... Sploh ima človek vtis, da narekuje vse te shode in proslave nek čuden, za trezno pamet nerazumljiv strah pred Slovenci, kot da bo miroljuben slovenski narod zdaj zdaj kot besen planil, da se polasti Koroške.

## Zavednost mlade slovenske generacije

Pa koroški Slovenci? V noči od petka na soboto so odgovorili z obsežno akcijo pisanja gesel, ki je segala od Ziljske doline do vzhodne Junske doline. Policija je menda slutida za akcijo ali pa je bila vnaprej obveščena, ker je krožilo ponoči po cestah veliko orožnikov kot le redkokdaj. To je izjavil eden izmed orožniških predstavnikov. Ven dar se orožnikom ni posrečilo, da bi koga prijeli.

Neki orožnik je izjavil, da so morali pisati zelo naglo, takorekoč za hrptom orožnikov. V koroških slovenskih krogih ni bilo mogoče — razumljivo! — nič izvedeti o tej akciji. Toda nekdo mi je izrazil pomislek, da je lahko šlo tudi za provokacijo s strani šovinistov, da bi razburili »domovini zveste« Korošce in jih tako pritegnili na manifestacijo na krškem mostu naslednji dan.

10. oktobra so imele šole prosto in tako so pridržali slovenski starši dijake, ki hodijo v celovško gimnazijo, rajši doma, da ne bi prišlo do kakih incidentov s šovinisti po cestah ali v sprevedu (ki je bil skromen), kar se je včasih že zgodilo. Treba je priznati, da so mnogi slovenski dijaki poleg tega, da so zavedni, tudi zelo pogumni. Na novo slovensko dijaško generacijo na Koroškem smo lahko ponosni. Do incidentov pa te dni ni težko priti, saj kroži po cestah polno starih in mladih šovinističnih »bojnikov«, našemljenih z vsemi mogočimi medaljami in znaki, s katerimi dokazujejo svojo »domovinsko ljubezen«.

Če sodimo po današnji slovenski mladini na Koroškem, smo lahko prepričani, da je koroško slovenstvo stopilo v obdobje regeneracije in krepitev. To nam potrjuje tudi historija koroških nacistov in vseh drugih šovinistov. Iz njih dejansko govori strah pred mladici Slovenci.

—o—

+ JOSIP TERČON

V sredo, 10. t.m., je v zgodnjih jutranjih urah iznenada umrl v Nabrežini Josip Terčon, bivši devinsko-nabrežinski župan, prizadeven in talentiran politični delavec, skrben in delaven gospodar ter dober družinski oče. Kdor ga je poznal, je vedel, da mu že vrsto let nagaja srce, a prav gotovo ni pričakoval, da se bo tako hitro poslovil od tega sveta.

Pokojnik je bil doma iz Nabrežine, kjer se je rodil pred 74 leti. Že od mladih let je bil aktiven član slovenskih političnih organizacij in je kljub delu v očetovi trgovini z železnino vedno našel čas za javno udeleževanje. Najbrž ni bilo slovenske prosvetne in gospodarske organizacije v nabrežinski okolici, ki bi med svojimi vodilnimi člani ne imela Josipa Terčona. Med zadnjo vojno je bil od vsega začetka med vodilnimi predstavniki osvobodilnega gibanja v domačem kraju in po vojni prvi predsednik krajevnega narodnoosvobodilnega odbora. Od tedaj dalje se je aktivno udeleževal javnega življenja v nabrežinski občini, bil njen župan od leta 1952 do leta 1956 in nato do leta 1970 občinski odbornik ali član številnih občinskih komisij. Pokojnik ima ogromno zaslug ča obnovo občine in njenega gospodarskega ter družbenega življenja. Dolgo let je bil tudi predsednik Kmečke in obrtniške posojilnice v Nabrežini, ki jo je vodil s skrbno in večjo roko. Leta 1947 je bil med ustanovitelji Slovenske demokratske zveze na Tržaškem.

S smrtjo Josipa Terčona sta Nabrežina in njena okolica zgubili enega svojih najuglednejših in najspodobnejših mož, celotna slovenska skupnost pa enega svojih vodilnih predstavnikov. aZto ga bomo ohranili v lepem spominu, saj se je od nas za vedno poslovil velik poštenjak in zaslužen član naše narodnostne skupnosti. Hudo prizadetim hčerkam in vsem sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

## Slovenska skupnost in SDZ o gorskih skupnostih

Vodstvu Slovenske skupnosti iz Trsta in SDZ iz Gorice sta se 8. oktobra sestali v Jamljah in obširno obravnavali pereča vprašanja, ki zadevajo slovensko narodnostno skupnost v deželi Furlaniji-Juljski krajini.

Posebno pažnjo sta vodstvu posvetili vprašanju gorskih skupnosti in njihovi razmejitvi. Vodstvu sta še enkrat poudarili nujnost, da se s posebnim zakonom vključita v gorske skupnosti tudi občini Devin - Nabrežina in Zgonik, ter izrazili zahtevo, da se slovenskim svetovalcem omogoči v gorskih skupnostih uporaba slovenskega materinega jezika in s tem popravi krivica, ki je bila zadana slovenski narodnostni skupnosti, ko so svetovalci večine, to je DC, PSI, PSDI skupaj s svetovalci desne opozicije, glasovali proti uporabi slovenskega jezika v omenjenih svetih.

Vodstvu Slovenske skupnosti ter SDZ sta

nato potrdili že izdelano stališče, ki je prišlo do izraza po posvetovanju s somišljeniki in izvoljenimi predstavniki na slovenski listi glede razmejitve in porazdelitve gorskih skupnosti v posamezna področja. Slovenska skupnost in SDZ predlagata, naj Beneška Slovenija ima svojo gorsko skupnost, v kateri bo mogoče vsaj delno rešiti njena težka ekonomska vprašanja, v goriški in tržaški pokrajini pa naj občine, ki bodo celotno ali delno spadale v gorske skupnosti, ustvarijo gorsko skupnost v mejah razsežnosti sedanjih osme socialno-gospodarske cone. Tako bodo slovenske občine od Števerjana do Doline lahko zagovarjala skupne socialne in ekonomske koristi vsega slovenskega prebivalstva na Goriškem in Tržaškem. Vodstvu sta pooblastili deželnega svetovalca Štoko, naj v tem smislu intervenira pri deželnem odboru.

## PROTEST SLOVENSKE SKUPNOSTI

Izvršni odbor Slovenske skupnosti je z ogorčenjem vzel na znanje vest o podlem bombnem atentatu na sedež Zveze Slovenskih prosvetnih organizacij v Celovcu, kjer je tudi uredništvo Slovenskega Vestnika. Slovenska skupnost meni, da pomeni ta ogabni napad nadaljevanje vse dosedanje gonje proti koroškim Slovincem, ki zahtevajo zaščito svojih narodnih; kulturnih in socialnih pravic, za kar se je avstrijska republika slovensko obvezala v svoji Državni pogodbi. Medtem ko Slovenska skupnost izraža to svojo solidarnost Zvezi slovenskih prosvetnih organizacij in njenemu glasilu, tudi odločno protestira proti novemu terorističnemu napadu in poziva avstrijske oblasti, naj naredijo vso svojo dolžnost in naj zaščitijo življenje in imetje pripadnikov slovenske skupnosti na Koroškem. Izvršni odbor Slovenske skupnosti mora ponovno ugotavljati, da imajo pri tem protislovenskem rovarjenju veliko odgovornost avstrijski vodilni krogi in avstrijske politične stranke, ki s svojo oportunistično politiko dajejo potuho nacistični sodrgi in nacionalističnim skupinam, ki so v bližnji preteklosti že bili zapisali smrti koroške Slovence in ki danes z drugačnimi metodami še vedno težijo za enakim ciljem.

Trst, 5. oktobra 1973.

## Iz delovanja deželnega sveta

### Preganjanje izobražencev

Deželni svet je v torek posvetil precejšen del zasedanja diskusiji o preganjanju ruskih intelektualcev. Skoro vse stranke, ki so zastopane v deželnem svetu, so vložile interpelacije in vprašanj a v zvezi z znanimi dogodki preganjanja, kateremu so podvršeni — tako fizično kot psihično — sovjetski znanstveniki in pisatelji, med njimi Nobelov nagrajenec Solženicin.

Vprašanje na deželni svet je vložil tudi zastopnik Slovenske skupnosti dr. Štoka, ki je vprašal deželni odbor, če namerava storiti kakšen korak v obrambo preganjancev.

Vsem je odgovoril predsednik deželnega odbora Comelli, ki je z jasnimi besedami obsodil omenjeno preganjanje in se zavzel za svobodo misli in izražanja. Z odgovorom niso bili zadovoljni edinole komunisti, ki jih je diskusija v deželnem svetu o teh problemih spravljalja s tira.

### Pomanjkljiva publikacija

Bilo je že dosti govora o neki publikaciji, ki naj bi jo izdala dežela in v kateri so pomanjkljivo navedeni slovenski ansambli, to je pevski zbori, godbena društva ter folklorne skupine. Poleg tega pa je v tej z naše strani že ožigosani publikaciji tudi žaljiva fraza, ki izhaja iz slovenskega in avstrijskega jezika.

Deželni odbornik Bertoli je zanikal, da bi to publikacijo izdala dežela, ampak da je zanj dala samo prispevek. Branil je tudi publikacijo, češ da so v njej objavljene slike tistih zborov in ansamblov, ki so se odzvali pismenemu vabilu in poslali pravočasno svoje podatke in slike. Dodal pa je, da bo dežela poskrbela za novo izdajo publikacije, v kateri bodo te pomanjkljivosti odpravljene.

### BARKOVLJE

V Barkovljah smo v nedeljo slovesno praznovali rožensvensko nedeljo. Pri cerkvenih pobožnostih (sv. maša, procesija, blagoslov) je bilo opaziti mnogo domačinov in vernikov tudi iz drugih krajev. Ganljivo je bilo videti domača dekleta, ki so nosila kip Matere božje v ljudskih domačih nošah. Mladinski krožek se je ob tem prazniku še prav posebej izkazal, saj je prevzel precej organizacije v svoje roke. Razveseljivo je dejstvo, da se domača mladina tako zaveda važnosti tradicionalnih verskih in narodnih običajev v naših krajih in da ne bo tako pustila zamreti vseh tistih navad, ki nam Slovencem na Tržaškem toliko pomenijo.

**Prosek:**

### OBVESTILO KMETOVALCEM

Hranilnica in posojilnica na Opčinah sporoča kmetovalcem s področja Boljunca, Krogelj in Doline, da je pooblaščen nuditi posojila na osnovi deželnega odloka z dne 23.8.1973, priobčenega v Uradnem vestniku št. 41 z dne 3.9.73. Odlok predvideva, da prizadeti kmetovalci, ki so utrpeli škodo zaradi toče dne 9. julija t.l., najamejo posojila po zelo nizki obrestni meri (1 odst.) vračljiva v 5 letih. Za podrobnejša pojasnila se prizadeti lahko obrnejo na Hranilnico ali na pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo. Rok za vložitev prošnje poteče 2.11.1973.

Štoka in Lovriha sta v odgovoru na ta izvajanja še enkrat obsodila takšne publikacije. Deželni svetovalec Štoka je posebej dejal, da bi morala dežela — preden daje denarno pomoč raznim publikacijam, ugotoviti, da ne vsebujejo žalitev ali netočnih podatkov.

Dajati deželne prispevke, to je denar, ki je last vseh, publikacijam, ki žalijo čustva in kulturo tukaj živečih narodov, posebej seveda narodnostne manjšine, je obsodbe vredna stvar. Dežela naj daje denar res objektivnim založništvom za razne publikacije in knjige, je dejal Štoka, ki je tudi poudaril, da vsi zbori niso prejedi vabila, naj pošljejo svojo sliko in podatke, saj je v tej publikaciji izpuščenih mnogo aktivnih cerkvenih pevskih zborov, ki nastopajo tudi v javnosti (rojanski, svetoivanski, openski itd.), nadalje zbori, kot so Vasilij Mirk itd.

Dejal je, da je zadovoljen z odbornikovim odgovorom, ko je zatrdil, da bo dežela preskrbela za novo popravljeno izdajo. Štoka je dejal, da upa, da se bo to zgodilo čimprej, da bo ta publikacija v slovenskem in italijanskem jeziku, da bo tako popravljena krivica, ki je bila storjena slovenski zamejski kulturi.

### MLADINSKI KROŽEK - TRST

Ulica Ginnastica 72

vljudno vabi v soboto, 13. oktobra 1973 ob 20. uri na

### OTVORITEV DISCO KLUBA

pred izročitvijo novih aparatov svojemu dvojnemu namenu:

— stereo tehnike za glasbeno izobraževanje  
— disk jockey za družabne prireditve

Govori o glasbeni kulturi skladatelj Pavle Merku.

### SMRT UGLEDNE SLOVENKE

Na Proseku smo v torek pokopali Anico Dolenc por. Danecu, znano gostilničarko na Deviščini, ki je bila zelo priljubljena zaradi svoje gostoljubnosti ne samo na Proseku, ampak po vsej tržaški okolici, saj so iz vseh krajev prihajali gostje pred vojno, med vojno in po njej v znano gostilno Dolenc na Proseku. Pokojna je bila zelo zavedna Slovenka in je marsikaj tvegala v času fašisma, ko so se v njeni gostilni zbirali pevci iz vseh krajev in gojili slovensko pesem in si tako dajali duška in poguma v tistih težkih časih, kot je lepo povedal ob odprtem grobu pevovodja Milko Cibic, ko se je od pokojnice poslavljaj z občutenimi besedami.

Pokojnico Anico Danec je k zadnjemu počitku spremljala velika množica ljudi. Verske obrede je opravil domači župnik, msgr. Šibenik, v slovo pa sta ji zapela cerkveni pevski zbor ter moški zbor Vasilij Mirk.

Bog nam daj veliko takih zavednih, požrtvovalnih in pogumnih mater, da se bomo kot Slovenci lahko ohranili na tem koščku zemlje. Pokojnici dolgujemo zahvalo za vse, sorodnikom pa izražamo globoko čuteno sožalje.

—o—

PERNARČIČ Dominik iz Štivana je odprl »osmico«. Toči znano belo vino iz vinogradov »na Jaknah« ob izviru Timave.

Ob smrti

### JOSIPA TERČONA

101-letnega člana vodstva in kandidata Slovenske skupnosti, bivšega devinsko-nabrežinskega župana, doslednega zagovornika demokracije in pravic slovenske narodnostne skupnosti, se klanjamo Njegovemu spominu v hvaležnosti za opravljeno delo, sorodnikom pa izrekamo globoko občuteno sožalje.

SLOVENSKA SKUPNOST



Globoko potrta naznanjamo žalostno vest, da nas je v sredo, 10. t.m. za vedno zapustil naš predragi oče in stari oče

### JOSIP TERČON

K večnemu počitku na nabrežinsko pokopališče smo ga položili v četrtek, 11. oktobra.

Žaljuoč: hčerke Rožica in Nadka z družinama, Marinka in ostali sorodniki.

Nabrežina, 11. oktobra 1973.

### ZAHVALA

Globoko ganjeni ob tolikih izrazih sožalja in sočustvovanja ob smrti naše predrage žene in matere

### VILME PAVLICA

ki smo jo položili k večnemu počitku v petek, 5. t.m., se toplo zahvaljujemo vsem, ki so nam stali ob strani in kakorkoli počastili pokojničin spomin.

Žaljuoč: mož dr. Stanislav, sinova dr. Peter in dr. Pavel

Trst, 11. oktobra 1973.

## S pokrajinske uprave

Kdo bi si bil mislil, da bo umobolnica že več kot leto dni pretresala seje pokrajinske uprave in celo ogražala njeno sedanjo strankarsko sestavo.

Začelo se je s spremembami na vodilnih mestih goriške umobolnice. V enem letu so tam menjali pet ravnateljev in menda še več psihiatričnih pstopkov.

V zvezi z umobolniško zadevo je pokrajinski podpredsednik in socialistični zastopnik v pokrajinskem odboru g. Marko Waltritsch podal 9. julija ostavko na svoje mesto. Nastala je kriza levosredinske zveze v pokrajinskem odboru, ki še do danes ni rešena. Delovanje pokrajinske uprave je začelo hirati.

Zato je predsednik Chientaroli sklical v ponedeljek zvezer sejo pokrajinskega sveta, da bi razpravljali o Waltritschovem odstopu in da bi se rešila kriza v levosredinski koaliciji.

V začetku seje pa je predsednik obvestil svetovalce, da se predstavniki strank niso zedinili o tem vprašanju in predlagajo, da se razprava o njem odloži. Socialisti, demokrati in socialni demokrati so se predlogu pridružili. Komunisti in liberalci so se pa uprli in so naštevati še druge hibe ter na-

### LETOŠNJA TRGATEV

Zadnji sončni oktobrski dnevi so še pospešili letošnjo trgatv. V goriški okolici in po števerjanskih Brdih so belo že pobrali. Črno so, kot po navadi, še pustili na trtah do zadnjega.

Vinski pridelok je že v hramih in kletih, kjer se vrstijo po večini novi moderni sodi. Tudi mastenje, stiskanje in nalivanje v so-de je šlo letos izredno hitro od rok. Spretni vinogradniki ne uporabljajo več starih mastilnic z valjari na roko, niti ne več vinskih stiskalnic na droge, in tudi ne brent in pler za nalivanje sodov.

Vsa ta tri glavna opravila po trganju v vinogradih se zvrstijo v kletih kar mehanično, s pritiskom na gumb.

Zdaj že delajo posestniki prve bilance o količini in kakovosti vinskega pridelka.

Po goriških Brdih računajo, da ga je Bog dal več kot lani, precej več; nekateri gospodarji trdijo, da so ga pridelali skoraj še enkrat toliko. Seveda drži, kot vedno, srednja mera.

Kakovost letošnjega pridelka je po mnenju večine taka in celo boljša kot lani, kljub vremenskim neprilikom ob zorenju, po stopinjah sladkorja in seveda alkohola.

Porajajo se zdaj vprašanja, kam bo šel ves pridelok in seveda kakšna bo tržna cena.

Vinske kleti v Krminu in na Dobrovem bodo polne. Konkurenca na vinskem tržišču bo velika, ker je tudi drugod po Italiji, zlasti v Piemontu tudi bogata vinska letina.

Kakšna bo cena za novo vino je za zdaj še težko povedati. Če prisluhnemo neuradnim pogovorom, moramo zabeležiti, da so nekateri mnenja, da bo šel mošt po štiristo lir za liter.

Sicer pa bomo natančno slišali, ko bo novo vino v sodih brbotalo in pelo pesem o svoji dobrini in tudi o ceni.

Bog daj, da bi oboje zadovoljilo pridelovalce in pivce.

sprotstva med večino in opozicijo, ki že več mesecev ovirajo uspešno delo pokrajinske uprave.

Končno je večina odložila razpravo o zgoraj omenjeni ostavki.

Javnost se pa sprašuje, doklej bomo še brez prave glave na pokrajinski upravi.

—o—

### JESENSKI KONCERTI

Že več let prireja Glasbeni zavod v Gorici, ulica Oberdan izbrane koncerte komorne glasbe na lok, klavir in pihala.

Tudi za letošnjo jesen in do 22. decembra je pripravila glasbena ustanova »Città di Gorizia« osem večerov klasične in moderne glasbe. Prvi večer je določen za soboto ob 18. uri v glasbeni dvorani, ul. Oberdan. Na sporedu so mojstrovine Fachinettija, Schuberta in Beethovna. Vstop je prost.

### RAZSTAVE

Slovenski umetnik Oskar Kogoj se vedno bolj uveljavlja s svojimi umetninami doma in na tujem.

Svoje risbe in slike bo imel prihodnji teden tudi v Kopenhagenu na Danskem.

### OB 50-LETNEM JUBILEJU GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE

*Razni življenjski jubileji, zlasti še petdesetletnice, so čas obračunov. Ni toliko važno, kaj je nekdo doživel, važno je, kaj je kdo storil. Takšen obračun o opravljenem delu polaga pred slovensko javnost Goriška Mohorjeva v knjigi »Slavnostni zbornik.*

*SLAVNOSTNI ZBORNIK bo v vrsti sestavkov prikazal družbeno književno in kulturno delo v zadnjem petdesetletju in njen*

## Sestanek »starih študentov« v Gorici

Prejšnji četrtek se je zbral v Solkanu Klub starih goriških študentov na svoj letni sestanek.

Predsednik, starešina Gorkič, je s toplimi besedami pozdravil vse navzoče tovariše, ki so se v enominutnem molku spomnili vseh pokojnih sošolcev, ki po zakonih narave drug za drugim odletajo kot listjje z drevesa...

Predsednik je nato poudaril kulturni pomen klubovega delovanja, ki s postavljanjem spominskih plošč in kipov vzbuja v sedanjem rodu trajno misel na zaslužne može, ki so po goriški in primorski deželi sejali zrna prosvetne in narodnostne žetve.

Slovenska javnost spremlja z živahnim zanimanjem delo starih študentov, med katerimi so mnogi še danes ustvarjajoči kulturni delavci.

Nato je klubov tajnik podal poročilo o klubovem delu. Postavljenih je bilo petnajst spominskih plošč in dva doprsna kipa ob primernih kulturnih spominskih svečanostih, na katerih se je vedno zbralo na stotine naših ljudi.

Zadnja taka odkritja in svečanosti so bila: Dne 15. oktobra 1972 postavitev doprsnega kipa Fran Erjavcu v Novi Gorici. Dne 24. junija 1973, postavitev doprsnega kipa

*doprinosa za ohranitev verskih in narodnih vrednot na Primorskem. Zbornik bo obdelal razna področja, na katera je posegala družbena dejavnost, in poudaril ustvrjalne značilnosti, ki jih je GDM prispevala v zakladnico slovenske kulture.*

*VSEBINA: Pozdravnim in voščilnim besedam vseh naših dušnih nadpastirjev bo sledilo poglavje z utrinki iz spominov še živih družbenih ustanoviteljev in njihovih prvih sodelavcev. Tretje poglavje bo vsebovalo zgodovinski oris GDM in vrsto sestavkov, v katerih bodo strokovnjaki vsestransko prikazali in ocenili družbeno delo in dosežke: kaj vse je družba ustvarila na področju leposlovja, glasbene ustvarjalnosti, znanstvene dejavnosti, verskega tiska, gospodarstva, mladinske vzgoje in družinskega življenja. Sledil bo prikaz likovne podobe goriških mohorjev in podroben pregled vseh Mohorjevih tiskov.*

*Slavnostni zbornik bo priča življenjske sile zamejskih Slovencev, dokaz njihove kulturne ustvarjalnosti, spomenik njihovem delu in trpljenju.*

Odbor GMD

### ŽENSKA ENAKOPRAVNOST

V starodavni republiki San Marino je Veliki državni svet sprejel zakonski osnutek o razširitvi ženskih političnih pravic in za splošno enakopravnost žensk z moškimi v vseh državnih upravnih organih.

Volilno pravico so dosegle ženske v San Marinu leta 1959.

Novi zakon pa bo stopil v veljavo že letos v oktobru.

—o—

Novoizvoljeni argentinski predsednik Peron je začel propagandno akcijo proti marksizmu in terorizmu.

Simonu Gregorčiču v Erjavčevi ulici v Novi Gorici. Dne 22. julija 1973 odkritje spominskih plošč v Čepovanu trem Podgornikom, Ivanu, dr. Karlu in Antonu.

Klub tudi stalno skrbi za grobove Frana Erjavca in dr. Lavriča na goriškem pokopališču.

V načrtu pa ima klub še postavitev doprsnega kipa Andreju Gabrščku in popravo razbite spominske plošče Simonu Gregorčiču na Gradišču.

Predsednik je ob koncu šaljivo pripomnil, da bi bilo še komu postaviti kaj za spomin, toda predpogoj je predhodna smrt.

Po blagajniškem poročilu je razvidno, da vse stroške, ki so že milijonski, krijejo klubovi člani in prostovoljni prispevki. Pa le gre!

Ob koncu sestanka so stari prijatelji imeli še nekaj zabavnega sporeda, pri katerem je 82-letni tovariš Zega, bivši operni pevec zapel nekaj solospjevov, 86-letni predsednik Gorkič pa je na pamet brezhibno recital Krst pri Savici, nakar je 80-letni pesnik Zorzut v šaljivem Homerskem slogu prebral poslovljni pozdrav vsem »klasičnim« kolegom.

Nekateri so popoldne šli še na Sveto goro, kjer so si segli v roke z oblubo, da se bodo, če bo sreča mila, prihodnje leto zopet zbrali na pomenek in novo načrtovanje.

# IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

## Pogovor o revijah v Mariborski knjižnici

V ponedeljek 1. oktobra zvečer je ob odprtju nove čitalnice Mariborska knjižnica priredila pogovor o slovenskem revialnem tisku, na katero je povabila urednike revij v matični državi in v zamejstvu. Prisotni so bili predstavniki Prostora in časa, Sodobnosti, Dialogov, Nove Mladike, Zaliva. Tez za pogovor je bilo več, prve tri so se tikale: mesta posameznih literarnih revij v slovenskem kulturnem prostoru (njihova upravičenost oziroma neupravičenost glede na število in želeno ter dejansko odmevnost); način formiranja profila posameznih revij; odnos do pluralizma v reviji in pluralizem svojisko usmerjenih revij v slovenskem kulturnem prostoru.

V glavnem se je dialog razvil ob prvi točki, to je o upravičenosti števila revij glede na število bralcev. Manj je bilo govora o mestu posameznih revij v slovenskem prostoru. Zaradi tega je bolj prišel do izraza poseg Borisa Pahorja, ki je razložil, zakaj je Zaliv nastal in kakšna je njegova funkcija. Pisatelj je uvodoma povedal, da je položaj zamejstva svojstven in da je zato odgovoril na vse teze hkrati in si odgovor napisal. Ko je svoje ugotovitve prebral, je prisotne zajela rahla zadrega, saj je razločno poudaril, da gre slovensko revialno življenje v bistvu mimo vprašanja današnje slovenske usode. Na njegov poseg ni nihče reagiral, samo skraj ob zaključku večera se je Ciril Zlobec obrnil ob Pahorja, češ da posamezne primere poplošuje. Tedaj je Boris Pahor krepko prešel v napad in izjavil, da toliko le da na svoj ugled, da ne bo trdil stvari, o katerih ni prepričan, o neobveščeni matični javnosti, o zamejski problematiki pa sploh ni potrebno iskati dokazov, saj nam jih nudi vsakdanje življenje! Niti dijači, ki obiskujejo gimnazijo, niso poučeni o stanju onkraj mej in imajo o primorski polpretekli zgodovini pravo enoločnico v glavi, kaj šele lahko rečemo o navadnem državljanu ali državljanici! Ko je Ciril Zlobec dejal, da doslej so doživeli (v matični domovini) degeneracijo narodnega vprašanja, zdaj pa gre za regeneracijo, je Boris Pahor odvrnil, da v zamejstvu samo to pričakujemo: da pride do regeneracije!

### S TRŽAŠKEGA

#### ŽALNA SEJA ZA TERČONA

Izvršni odbor Slovenske skupnosti se je sešel v sredo, 10. oktobra na žalno sejo, na kateri je počastil spomin ravnokar preminulega Josipa Terčona, bivšega župana devinsko-nabrežinske občine. Pokojni Josip Terčon je bil med prvimi soustanovitelji demokratske slovenske politične organizacije, ki je zagovarjala samostojen volivni nastop. Že pri prvih volitvah je bil izvoljen v občinski svet občine Devin-Nabrežina. V hudih časih nasilnega raznarodovanja devinsko-nabrežinske občine se je zoperstavil načrtom za graditev novih umetnih naselij in blokov, in se uprl postavitvi samo italijanskih javnih napisov. Vsestransko razgledan je pametno vodil občinsko upravo v tistih težkih časih. Zato se ga izvršni odbor Slovenske skupnosti s hvalečnostjo spominja za opravljeno politično delo in se mu klanja kot neustrašnemu Slovincu in poštenemu borcu za boljšo bodočnost našega prebivalstva.

Zaradi pozne ure je padel predlog, da bi pogovor nadaljevali decembra, ko bo Mariborska knjižnica še enkrat povabila urednike na taka srečanja. Pobuda je vsekakor pohvale vredna, saj je revialni tisk ogledalo kulturne ravni nekega izobraženega občestva. Da pa je zares pomen narodne bitnosti ena izmed glavnih komponent današnjega časa, kakor je naglasil Boris Pahor, je vnovič dokazal bombni napad na sedež Zveze slovenskih organizacij v Celovcu.

—o—

Koroški Slovenci bodo dne 14. oktobra 1973 ob 14. uri v GLOBASNICI proslavili 400- in 500-letnico

#### KMEČKIH PUNTOV NA KOROŠKEM

Na sporodu bodo: godba na pihala slavnostna govora, recitacije, nastop pevskih zborov, družabno srečanje.

K obilni udeležbi vabita Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem.

#### SLOVENSKI KULTURNI KLUB - TRST

ulica Donizetti 3/I

V soboto, 6. oktobra, smo imeli v Slovenskem kulturnem klubu ples s katerim smo začeli novo delovno sezono. Udeležilo se ga je precejšnje število članov. Večer je potekal v prijetnem vzdušju in je kar prehitro minil. Nekateri so plesali, drugi so se pogovarjali, bilo je pač živahno vrvenje, ki je značilno za začetek šolskega leta, ko se po daljšem času spet srečajo prijatelji in »stari« znanci.

Prihodnjic 13. oktobra bosta brata Petkovšek predvajala skioptične slike, ki sta jih posnela na zanimivem potovanju po Egiptu. Ob slikah bosta govorila tudi o faraonu Tutankamenu.

Začetek ob 19. uri. Vabljeni!

### DELOVNI NAČRT SLOVENSKEGA AMATER-SKEGA GLEDALIŠČA V TRSTU

Slovensko amatersko gledališče v Trstu stopa v novo sezono. Ob tej priložnosti je izdalo čeden prospekt, s katerim vabijo vse, ki čutijo veselje do odrskih desk, k sodelovanju. Hkrati naznanjajo v njem svoj program za novo sezono. Uprizoriti mislijo naslednje igre: prvi domači »satirični kabaret za pokušino«, ki bo imel naslov »Dlaka v jajcu«, Bertolda Brechta »Izpema in pravilo« (prvič v slovenščini) in Darija Foja »Marcolfa« (farsa v enem delu).

Avtorji »satiričnega kabareta«, s katerim bo gledališče najprej nastopilo, so Miroslav Košuta, Adrijan Rustja in Sergej Verč s sodelovanjem Atilija Kralja. Premiera bo v novembru. Februarja bo sledila Brechtova igra, aprila ja Fojeva.

#### KNJIGA PROF. GOBCA ŽE V TISKU

V tiskarni Družbe sv. Mohorja v Celovcu je v tisku debela knjiga prof. Gobca v angleščini. V njej prikazuje zgodovino slovenstva v Ameriki, posebno v Clevelandu, »slovenskem mestu« Združenih držav. Knjiga bo imela okrog 600 strani.

## Prejeli smo

#### ZAHVALA

Dne 20. septembra sem prejela imenovanje za stolico italijanščine na klasičnem oddelku znanstvenega liceja »France Prešeren« v Trstu. Ob tej priliki se iz srca zahvaljujem Sindikatu slovenske šole in kolegom za solidarnost in za odločilno pomoč. Iskreno se zahvaljujem tudi g. poslancu Albinu Škerku za interpelacijo v poslanski zbornici, g. dr. Stanku Sobanu, ki mi je ob ponudbi ministrstva dal edino pravilni nasvet, tisku, ki je o zadevi objektivno poročal, insem, ki so mi kakorkoli izrekli solidarnost. Zavest, da so značajni, neodvisni in pogumni ljudje odločno obsojali krivico, mi je bila ves ta čas v veliko oporo.

Marija Kacin

## Spopad na Bližnjem vzhodu

(Nadaljevanje s 1. strani)

pravico, da se organizirajo v lastni državi. Ta je postala tembolj aktualna za druge svetovne vojne, med katero je v nacističnih taboriščih umrlo šest milijonov Judov, in zlasti po njej, ko se je izkazalo, da jih tudi zmagovalci preveč ne marajo. Naravno je, da so Judje obrnili oči na zemljo svojih prednikov in si na njej skušali ustvariti svoj dom.

Drži pa, da je uresničitev judovskega načrta in judovskih želja tesno povezana z vprašanjem Palestine, ki se čutijo postopno odrinjene z lastne zemlje in se dejansko nahajajo na njej v podrejenem položaju. Gre za kočljivo in mučno vprašanje z zapletenimi psihološkimi videzi, ki ga je treba imeti vselej pred očmi, kadar je govor o sedanjih tragedijah na Bližnjem vzhodu. Prav dejstvo, da se niti Izrael in še manj arabske države niso doslej resno in odgovorno lotili palestinskega vprašanja, predstavlja bližnji vzrok za sedanje stanje na Bližnjem vzhodu in za sedanje novo prelivanje krvi. Arabski svet je po svoji ozemeljski razsežnosti ogromen, saj se razteza od Azije do Atlantika. Zato je naravnost nepojmljivo, da se v tem ogromnem, povečini redko naseljenem prostoru ne najde mesto tako za nekaj milijono

nov Izraelcev kot za blizu enako število Palestinecev, temveč se dopušča, da slednji že desetletja životarijo v taboriščih, brez pravega dela, brez najmanjše življenjske perspektive, odvisni od miloščine svetovnih mednarodnih organizacij. Prav v tem obstaja velika odgovornost arabskih držav in zlasti njihovih voditeljev, raznih generalov, kraljev in diktatorjev, ki jim ga daje trgovina z nafto, ne meneč se za usodo množic, ki stradajo po taboriščih.

Sovjetska zveza je, kot znano, vzela v varstvo Arabce, medtem ko so Amerikanci bolj na strani Izraela. Zato se sedanji četrti spopad na Bližnjem vzhodu neposredno tiče tudi odnosov med obema velesilama. Ti imata tudi možnost in sredstva, da prisilita svoje varovance, da se prenehajo pobijati in da svoje medsebojne odnose uredijo na miroljuben način. Ne glede na izid bojov in ne glede na to, kdo bi iz sedanjega spopada izšel kot trenutni zmagovalci, je jasno, da spora na Bližnjem vzhodu ne more rešiti orožje, temveč samo politika. Zato predstavlja sedanji spopad preizkusni kamen predvsem za Ameriko in Sovjetsko zvezo, ki bosta morali odkriti »svoje karte« in pokazati, koliko sta iskreni pri zagovarjanju načela miroljubnega sožitja.

# Sodobno kmetijstvo

# Vrtna opravila v jeseni

## Več pozornosti čebulnicam

Oktober je mesec pridnega dela na vrtu. Zlasti imamo dosti dela s sajenjem čebulnic. Čebulnice so skromne rastline, a vrt dobi komaj z njimi pravo skladnost, pred vsem spomladi je njihova prisotnost na vrtu nujna, saj si takrat najbolj želimo živahnih prizorov. Čebulnice se po naravi rade družijo, z razmnoženjem se posamezne rastline razvijajo v skupinice, ki nato dajejo vrtu svojevrsen pečat. Primerno mesto za čebulnice najdemo najboljše med nizkimi grmovnicami in pokrovnimi rastlinami ali pod visoko rastočimi grmovnicami. Čebulnice uspevajo v skoraj vseh vrstah tal, le v ilovnatih ali glinastih in torej vlažnih tleh jim je treba poskrbeti primernejše domovanje z dodatki šote, mivke ali zdrobljenega styropora. Tudi prelahka, peščena zemlja jim ne prija. Tej dodamo nekoliko zrele kompostnice.

Najbolj razširjene čebulnice so tulipani, narcise in hijacinte. Tulipani pripravijo lep vrtni prizor od 20-30 skupaj; narcise v skupinah 1 kv. m. Ne smemo pa podcenjevati drugih čebulnic, tako pomladnega žafrana (Crocus), morskih čebulnic (Scilla sibirica), okrasnega luka (Allium coeruleum in flavum) in seveda zgodnje-spomladanskih perunik tako holandskih (Iris reticulata itd.) in angleških (Iris anglica, Iris xiphoides) ter španskih perunik (Iris hispanica). Perunike so najbolj primerne blizu oken oziroma na znotrajnih prostorih vidnih mestih. Na Primorskem imenitno uspevajo zlasti visoke perunike, ki vzdržijo tudi daljša sušna obdobja — celo na zidovih in brežinah. Le malo potrpljenja je treba imeti z njimi, da se razmnožijo.

## Kako globoko sadimo?

Najbolj preprosto navodilo, ki ga moremo dati, je, da čebulnice sadimo dvakrat tako globoko, kot so same velike. Čebulice hijacint, tulipanov, narcis in lilij sadimo 15 cm globoko, zvončke (Galanthus), vetrnice (Anemone) in morske čebulice (Scilla) od 5 do 8 cm, žafrane (crocus) 8 do 12 cm. Sadimo z žlico za sajenje. Če damo v luknjico nekoliko peska, bo to ugodno vplivalo na ukoreninjenje. Čebulice in gomolje in njihovo neposredno okolico pred tem oprašimo s sredstvom, ki odganja škodljivce. Dobro je tudi, če prst obogatimo s kompostom. Do spomladi nimamo s čebulnicami nobenega drugega dela. Takrat skrbimo za primerno vlago. Koristno je v tej zvezi, če mesta, kjer imamo čebulnice, potrosimo s kompostnico ali šoto, ki zadržuje vlago.

## Trajnice in lilije

Odcvetele trajnice po prvi slani poreže mo skoraj pri tleh. Domače trajnice in okrasne travne pustimo neobrezane, zlasti slednje, ki nam v ivju krasijo vrt. Zdaj je skrajni čas za sajenje trajnic. Preveč razrasle trajnice delimo, zasajamo pa nove v novih sestojih. Prepozno sajene trajnice se preslabo ukoreninijo in mraz jih dvigne z zemlje, zaradi česar se posuše. Posebno poglavje med trajnicami zaslužijo lilije, ki jih v vrtnarskem smislu prištevamo k trajnicam. Lilije so resnične kraljice med rastlinami, zato so tudi

zelo zahtevne. Prija jim humusna in prepustna zemlja. Plitka, peščena ali zelo ilovnata tla niso primerna zanje, razen če jim ne dodamo od primera do primera šote, komposta ali mivke. Nikoli ne smemo pri sadnji uporabljati svežega gnoja ali nezrelega komposta. Luknje za lilije naj bodo 30 cm globoke in 25 cm široke. Lilija ne mara zelo toplih ali vlažnih mest. Lilija raste rada v družbi z okrasnimi travami, trajnicami (s hostami in bergenijami), z nizkimi grmovnicami (nizki Rhododendron, nizki češmin-Berberis, rušje - Pinus m. mughus), nadalje z nizkimi praprotni. Lilija na splošno ne mara v bližini močno rastočih rastlin. Velja omeniti, da ima lilija rada zavarovano vznožje — to dosežemo bodisi, če jo damo med pokrovne rastline oziroma v kombinacije s prej omenjenimi rastlinami. Lahko pa potrosimo tla okoli nje s šotno mešanico, približno 10 cm. Kot smo omenili, pripravimo za lilije 30 cm globoke luknje, na dno katerih damo 5 cm peska, nato ravno tako debelo plast dobre zemlje, na katero damo plast peska. Čebulice lilij damo v pesek v globino 15-20 cm. Manjše čebulice sadimo bolj plitko. Pri jesenski sadnji potrosimo po prvršni še nekoliko šote ali celo prevlečemo površino s folijo, ki štiti lilije pred vlago. Paziti moramo, da sadimo samo popolnoma neoporečne in zdrave čebulice. V ostalem pa v spomladanskih in poletnih mesecih pazimo, da

se ne razširi plevel in da lilij ne napadajo uši, ki prenašajo virusne bolezni. Visoke vrste lilij pritrdimo s količki.

## Grmovnice

Zimzelene grmovnice in iglavce sadimo do prve polovice oktobra, pozneje le listavice, potem ko so odvrogle liste. Prepozno sajenje se maščuje z izsušitvijo v zimskih vetrovih. Sadimo vrtnice, sadimo drevje in jagodičevje. Pri vrtnicah jeseni ne odrežemo poganjkov, to napravimo spomladi — porežemo jih na 3-5 oces. Pred sajenjem pustimo vrtnice nekoliko časa v čebru z vodo in jih premažemo z ilovnato kašo. Oplemeniteno mesto mora priti 2-3 cm pod zemljo. Sadimo jih 40-50 cm narazen. Starejše vrtnice jeseni obrežemo le nekoliko, za 1 tretjino. Obrežemo jih sicer pravilno šele spomladi, na 3-5 oces. Toda glede obrezovanja vrtnic gre do mnenja narazen. Nekateri pravijo, da se vrtnic ne sme tako nizko obrezovati, pustiti jim moramo vsaj 2-3 kratno število oces.

Vr

—o—

## OBVESTILO CVETLIČARJEM

Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo v Trstu obvešča cvetličarje, da bo s ponedeljkom 15. t.m. začelo sprejemati na svojem sedežu v ul. Ghega 6 prednaročila za nakup jezenskih čebulic s 50-odst. popustom. Na voljo so prvovrstne čebulice tulipanov, perunik (iris) in narcis holandskega porekla. Prednaročila bodo sprejemali do izčrpanja razpoložljivih zalog.

## ŠPORT

## Pokrajinsko prvenstvo v Trstu

### KOTALKANJE

V nedeljo so se v Trstu na kotalkališču Jolly pomerili najboljši kotalkarji za pokrajinske naslove. Pravzaprav sta le dve društvi poslali svoje tekmovalce, in sicer Jolly ter naš Polet, medtem ko se vodstvu Ferrovioria, ki razpolaga z nekaterimi dobrimi kotalkarji, ni zdelo umestno prijaviti svojih atletov. Naši mladi kotalkarji, ki so se pod skrbnim vodstvom trenerja Brleca dobro pripravili, so še enkrat pobrali levji delež naslovov. Tekmovalci so se pomerili najprej v obveznih in nato še v prostih likih, tako posamezno kot v dvojicah. Pavel Sedmak in Zdenka Hrovatin, naša dva veterana, sta še enkrat zablestela in prepričljivo zmagala tako med posamezniki kot v dvojicah. Dobro se je odrezal tudi mladi Andrej Sedmak, ki je prav tako osvojil dve prvi mesti med naraščalniki, posamezno in v dvojicah. Končna lestvica kaže na absolutno premoč naših kotalkarjev, ki so osvojili sedem pokrajinskih naslovov od skupnih osem; ekipno pa je Polet osvojil skoro 50 točk več kot drugouvrščeni Jolly.

### NAMIZNI TENIS

#### Moška C liga

V nedeljo se prične prvenstvo C lige v namiznem tenisu, na katerem bo nastopala tudi naša ekipa Sokola. Po lanskoletnem uspelem prvenstvu A lige, kjer je Sokol dosegel v svoji skupini kar tretje mesto, se je pri tem našem društvu v namiznoteniški sekciji začelo nekaj krhati. Po hudi krizi, ki je zajela društvo in ki se je vlekla skoro vse poletje, je odbor končno sklenil, da prične letošnje udejstvovanje brez

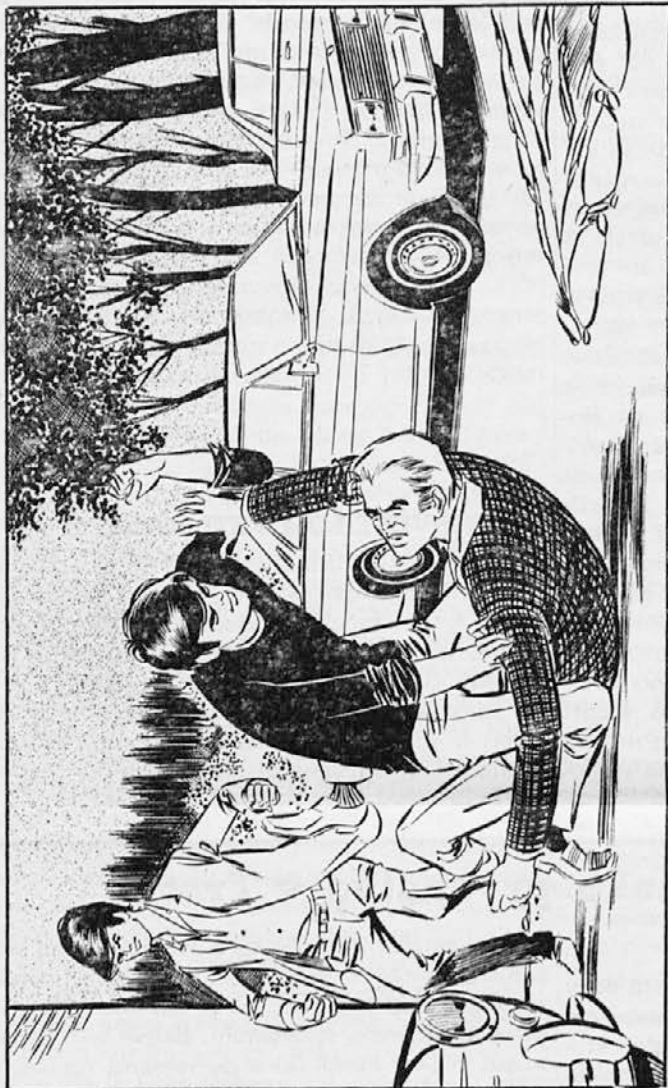
velikih ambicij in izključno s svojimi močmi. Po odhodu Košute in Peterlinija, ki letos nastopata za ekipo CUS iz Firenc, se je ogrodje prve postave popolnoma spremenilo. Ekipo vodi sedaj mladi Walter Pertot, ki se je vseskozi izkazal z resnim treniranjem in z veliko navezanostjo na društvene barve, poleg njega pa se je vrnil »star« steber Fabjan, ki bo s svojo izkušnostjo in zagrizenostjo prav kotovo kmalu nadoknadil, kar je v enem ietu neudejstvovanja zamudil. Poleg teh dveh stebrov bosta v prvem moštvu še Robert Milič in mladi Gianni Sanna, ki je v zadnjem času precej napredoval. Odbor Sokola je po posvetovanju z igralci sklenil, da se odpove prvi in drugi ligi ter da zaprosi Zvezo za vpis na prvenstvo C lige. Ta odločitev je brez dvoma modra, saj bodo tako naši igralci lahko že na letošnjem prvenstvu odigrali važno vlogo v svoji skupini, sicer pa bi bili prisiljeni ali zgubljati kar na tekočem traku, ali pa se poslužiti »uvoženih« igralcev, kateri bi odvzeli prostor v moštvu domačinom.

Letošnje prvenstvo bo glede na splošno dr- žavno raven tretje lige precej kakovostno. Skupno z našimi fanti bodo nastopala še moštva: CUS Trst, San Paolo Padova, Duomo Vicenza, Montedison Porto Marghera in S. Michele iz Tržiča. Favorit bi morala biti ekipa CUS iz Trsta, vendar ji bosta lahko delala preglavice tako oMontedison kot Sokol. Že v nedeljo se bodo naši predstavniki srečali s CUS v Trstu in jim ob tem težkem debutu lahko le želimo vso športno srečo in da bi s tega prvenstva odnesli kar največ uspehov kot tudi izkušenj.

ketna

# 10 | Kaj je rekel brat

MIKLAVŽ GORBIČ  
IZTOK ŠUŠTERŠIČ



19. »O ti barabe!« je vzkliknil Kiki. »Lej ga šufta Slemškovega! Sam se hoče voziti.« Džoki pa je pritisnjeno ukazal: »Slemšek, izgini! Zgubi se!«

»Džoki, ne odričaj me!« je trdo rekel Rajko. »Bolje bo zate, če kar odideš.« Šerif se je v dečku hipa odmaknil za pol koraka, se zgrbil in silovito zamahnil.

Džoki in Rajko sta se ruvala na tleh in ravno tedaj, ko je Kiki zgrabil Rajkovo nogo, da bi jo zavil, so čisto blizu zacviliti zavore kolesa in moški glas je rekel:

»Lej no lej! Dajejo se!«  
»Mularija!« je vzkliknil drug moški glas. »Poglej avto je odprt!«

Dva moška sta planila h klobčiču, toda preden sta utegnila kaj prijeti, se je klobčič odmotal in trije fantiči so se na vso moč pognali v temo.

»Tatovi!« je vpil moški Kikiju tik za petami.  
20. Zasedovalec, ki mu je zmanjkalo sape, da bi ujel Kikija, čeprav mu je bil dolgo čisto za petami, se je na-



stionil na drevesno deblo in si oddihoval. Potem je zagledal še enega fantiča, ki se je od daleč smukal okoli kraja, kjer se je mularija pretepaala. Fantič je nekaj časa gledal, potem pa se je nameril v temo, naravnost proti možaku ob drevesu. Ta se je pritisnil in se pripravil na novo dirko, fantič pa jo je rezal naravnost proti njemu. Tako je možak samo stegnil roko.

ka, ki mu pri jedi ne da miru, in držal je fantiča za ovratnik.

»Pustite me!« je zavreščal deček.

Ivo, ki na svojem stražarskem mestu soloh ni vedel, kaj se dogaja in se je tako ujel kot slep za jec v past, se je otepal, prosil, zmerjal, moški pa ga je neismiljeno vlekli proti gostilni. Kje je Džoki, kje je Rajko, si je tiho

kliceal Ivo, dokler ni možakova roka nenadoma popustila in dokler ni možak zagral:

»Mularija vražja! Primate jih!«

Prijelo je Iva, in sicer za roko, in znan glas mu je ukazal:

»Teciva!«